

TRABZON MİLLETVEKİLİ M. AKİF HAMZAÇEBİ'NİN

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI ile HAZİNE MÜSTEŞARLIĞININ 2007 YILI BÜTÇELERİ ÜZERİNDE

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA YAPTIĞI KONUŞMANIN ÖZETİ

➤ **Ekonomide olumlu gelişmeler var ama;**

Türkiye, yedi yıldır IMF destekli bir program uyguluyor; 2007 yılıyla beraber sekizinci yılına girmiş olacağız. 2001 kriz sonrası kur rejimimizi değiştirdik ve dalgalı kura geçtik. O tarihten bu yana, güçlü ekonomiye geçiş programı uygulanıyor. O dönem uygulamaya konulan programı, Hükûmet, kaldığı yerden devralıp, uygulayarak bugüne geldi ve 2002 yılından bu yana, Türkiye, Sayın Bakanlarımızın da ifade ettiği gibi, onsekiz çeyrektir büyüyor. Büyümeye paralel olarak, enflasyonun artış hızında Türkiye bir iniş eğilimi yakalamıştır, faizlerde bir düşüş meydana gelmiştir ve bunun yanında, belki başka bazı birtakım olumlu göstergeleri de söyleyebiliriz.

Sayın Bakanların bu olumlu göstergeleri savunması, ortaya koyması, son derece doğaldır. Sayın Bakanlar, ekonomiden sorumlu oldukları için, buralara veya kamuoyuna ekonomiye kötümser bir mesaj verecek konuşmalar yapamazlar. Sorunları “ekonomide risk var, kriz tehlikesi var “ şeklinde cümlelerle ortaya koyamazlar. Bunu çok doğal karşılıyorum, hiçbir zaman da böyle bir açıklamayı Sayın Bakanlardan beklemiyorum; ancak, artık sekizinci yıla girdiğimiz bir IMF programında, bu programın ekonomiye hangi noktalarda olumsuz etkide bulunduğunu Sayın Bakanların görüp, buna göre önlemlerini alıp, uygulamaya koyması gerekirdi. Maalesef, bu konuda Hükûmetin bir önlem aldığını görebilmiş değiliz.

Bakın, bu olumlu göstergeler yanında, neler olumsuz; onları başlıklar itibariyle sizlere söyleyeyim:

- **İşsizlik azalmıyor.**
- **İş gücüne katılma oranında düşüş var.**
- **Artan dış ticaret açığına paralel olarak, cari açık, her sene bir önceki yıla kıyasla çok daha yüksek oranda ve miktarda artıyor.**
- **İç tasarruflar azalıyor.**
- **Özel sektörün dış borcunda olağanüstü ölçüde bir artış var.**
- **Düşmesine rağmen reel faizler halen yüksek.**
- **Artan döviz rezervlerine rağmen, döviz rezervlerinin kısa vadeli borçlara oranı diğer ülkelere kıyasla düşük; en düşük Brezilya ile birlikte Türkiye'dir.**
- **KİT dengesi olağanüstü ölçüde bozulmuştur.**

Özellikle enerji KİT'lerinde durum hiç iç açıcı değildir. Maliyetlerin fiyatlara yansıtılmamış olması nedeniyle, piyasanın oluşması mümkün olmamıştır. Oluşmayan enerji piyasası nedeniyle de özel sektörden beklenen enerji yatırımlarını yapması hususu gerçeğe

dönüşmemiştir. Özel sektör, enerji yatırımı yapmıyor ve Türkiye, bir enerji darboğazıyla, yakın gelecekte bir enerji darboğazıyla karşı karşıya kalmıştır.

➤ **Hükûmetin bütün iddialarının aksine, mali disiplinden bir sapma var.**

Bütçeye yansıtılmayan harcamalar, yasalarla silinerek bütçeyle bağı koparılan harcamalar, ertelenen yükümlülükler, müteahhitlere yapıp ama bütçeye yansıtılmayan borçlar nedeniyle gerçekte faiz dışı fazla ve mali disiplin bazı yıllarda tutmamaktadır. Son bir iki yılda mali disiplinden sapma olmuştur. Faiz dışı fazla da 2005 yılı sonu itibariyle tutmamıştır. Hükûmet, bugüne kadar bunun açıklamasını yapmamıştır. Daha önce de sormuştum, 2005 yılı sonu faiz dışı fazla oranı nedir diye. Bunun cevabını, alamadım.

➤ **Avrupa Birliği artık bir kırılma noktası olarak algılanmaya başlanmıştır**

Programın çapaları neydi? Avrupa Birliği, IMF çapaları idi. Avrupa Birliği, artık - kamuoyu araştırmaları, anketlerinin gösterdiği sonuca göre konuşuyorum- olumlu, pozitif bir ivme yaratma özelliği bir yana, artık potansiyel bir kırılma noktası olarak algılanmaya başlanmıştır. IMF'yle ilişkileri hepimiz biliyoruz; onu ayrıca değerlendirmeye ihtiyaç duymuyorum.

➤ **Türkiye siyasi istikrarı olmayan bir ülke konumundadır**

Öte yandan, tek parti iktidarının sağladığı gözükken görelî politik istikrar, bugün bulunduğumuz noktada yoktur. Mecliste üçte 2'ye yakın bir çoğunluğa sahip Hükûmet olmasına rağmen, Türkiye, siyasi istikrarı olmayan bir ülke konumundadır ve Cumhurbaşkanlığı seçimine doğru Hükûmet ve Sayın Başbakan bu tutumunda ısrar ettiği sürece, Türkiye, bugünkü siyasi istikrarını dahi, siyasi istikrar düzeyini dahi arayacak konuma gelecektir.

➤ **2006 Mayıs, Haziran aylarında bir mini kriz yaşadık.**

Yaşadığımız bu mini krizden sadece Merkez Bankası bir görev çıkardı, Hükûmet buradan bir görev çıkarmadı kendisine. Sanki, bununla mücadele etmek sadece Merkez Bankasının para politikasıyla mümkün olacak anlayışıyla, Hükûmet, kendisine düşen hiçbir şeyi yapmadı. Buradaki sorumluluğu sadece Merkez Bankasına bırakan, Merkez Bankasının diplomatik bir dille de olsa sıkı maliye politikası ve diğer alanlarda Hükûmeti göreve davet etmiş olmasına rağmen, Hükûmet bu sorunu algılamış değildir. Sorunun uluslararası piyasalardan kaynaklanan yönünü öne çıkarıp, sanki iç siyasi istikrarsızlıktan, içerideki olmayan mali disiplinden kaynaklanan herhangi bir yanı yokmuş gibi olayı görmezlikten gelmektedir.

➤ **2007 bütçesine bu çerçevede baktığımızda,**

- 2007 bütçesi, enflasyonla mücadele bütçesi değildir. Merkezî bütçe büyüklüğü yüzde 16,9 artıyor. Gayri safi millî hasılanın nominal artışı nedir? Yüzde 12,3'tür. Faiz dışı harcamalar ne artıyor? Yüzde 17,8. Faiz dışı harcamaların yüzde 17,8 arttığı bir ortamda ve bütçenin, gelir bütçesinin, gelir tablosunun sağlıklı olmadığı bir ortamda, bu bütçenin enflasyonla mücadele bütçesi olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu bütçe, daha önce de ifade ettiğim gibi Cumhurbaşkanlığı seçimine kadar, vaziyeti idare etmeye çalışan bir bütçedir.

- Bütçenin cari açık kısmına baktığımızda AKP Hükûmetleriyle birlikte her yıl 10 milyar dolar civarında artan dış ticaret açığının 2007 yılında nasıl olup da birden 2,7 milyar dolara düştüğünün açıklaması yoktur, bu açıklanmış değildir. Dolayısıyla, cari açık rakamı, dış ticaret açığına dayalı cari açık rakamı 2007 bütçesinde de gerçekçi değildir, samimi değildir.
- İhracatın ithalatı karşılama oranı 2001 krizinden sonraki en düşük oranlarına 2006 yılında gelmiştir. En düşük oran, Mayıs 2006'taki yüzde 59,8'dir, en son eylül yayınlandı yüzde 60,4'tür. Bu kur politikasıyla, ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 60'ların altına düşmesi muhtemel gözüküyor, petrol fiyatlarındaki inişe Hükûmet bel bağlıyor; ancak, onun gerçekçi olmadığını söylemeliyim.
- Özel sektörün dış borcu olağan üstü ölçüde artıyor. Bakın, finans dışı kesimin borcu özellikle 2002'de 33,5 milyar dolarken, 2006'da 69,8 milyar dolara gelmiş. İMKB'deki 28,4 milyar doları alırsak, toplam 98,2 milyar dolar; yani, özel sektörün 100 milyar dolara yakın bir dış borcu var.
- Doğrudan yabancı yatırım girişlerine baktığımızda Türkiye'de, Hükûmetin çok övündüğü bu rakam içerisinde green field, yani, yeni yatırımın olmadığını görüyoruz. 2005-2006'da toplam 22 milyar dolarlık doğrudan yabancı yatırım girişi içinde bir yeni yatırımın olmadığını görüyoruz. Yani, biz satıyoruz, KİT'leri veya özel sektör kuruluşlarını yabancılara satıyoruz. Buradan elde ettiğimiz gelire cari açığı kapatıyoruz. Bu şekilde bir politikanın uzun vadeli devam etme şansı yoktur. Özellikle özel sektörün dış borcunun arttığı bir ortamda cari açık değerlendirmesini son derece iyi yapmak lazım. Değerlendirmeyi böyle yaparsak, biz bir problemle karşı karşıya kalırız.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.